

„Śmierć Pułkownika”

Najważniejsze informacje

- Autor: Adam Mickiewicz
- Główny bohater: Emilia Plater
- Epoka: romantyzm
- Rodzaj: liryka
- Gatunek: Ballada
- Motto: Bohaterska śmierć dla Ojczyzny
Kobieta jako dowódca i bohater.
- Wydarzenia rozgrywają się w borze gdzie w chatce leśnika umiera Pułkownik

Tajemniczy Pułkownik

Głównym **pomysłem konstrukcyjnym wiersza jest wątek tajemniczego żołnierza konającego w wiejskiej chatce.**

Odbiorca tekstu dowiadyuje się, że w wiejskim domu leży ciężko chory polski pułkownik, ale poeta na początku nie zdradza jego tożsamości. Wiadomo jedynie, że musi to być ktoś ważny, ponieważ ustawiono strażę, a okoliczny lud gromadzi się przed chatką. Wydaje się, że również sam poeta nie ma wiedzy o tym, kim jest tajemniczy pułkownik:

*Wódz to był wielkiej mocy i sławy,
Kiedy po nim lud prosty tak płacze
I o zdrowie tak pyta ciekawy.*

Emilia Plater-Polska bohaterka narodowa , kapitan wojska Polskiego w czasie powstania listopadowego. Była szlachcianką , która przystąpiła do powstania wraz z własnym , licznym oddziałem partyzantów i wstawiła się talentem wojskowym. O ukształtowaniu się osobowości Emilii i o roli, jaką miała spełnić, niewątpliwie zdecydowały jej historyczne zainteresowania.

Cechy charakteru Emilii Plater:

- Dzielna
- Odważna
- Szlachetna
- Religijna
- Waleczna
- Patriotka

Plan wydarzeń

1. Przybycie przed chatę Pułkownika strzelców i wieśniaków
2. Smutek i płacz z powodu stanu wodza
3. Nakaz Pułkownika o przyprowadzeniu do niego konia oraz rysztyunku
4. Chęć umierania jak Czarniecki
5. Wyprowadzenie konia
6. Przybycie księdza
7. Płacz i modlitwa żołnierzy
8. Poranne dzwonięcie z kaplicy
9. Przybycie ludu pod chatkę
10. Odkrycie prawdy o Pułkowniku

Interpretacja

- „Śmierć Pułkownika” to jeden z najważniejszych tekstów poetyckich, jakie dotyczą powstania listopadowego. Utwór Mickiewicza jest hołdem złożonym heroicznej postawie młodej, słabej kobiety, która nie wahała się poświęcić życia w obronie ojczyzny. Poeta wyraźnie gloryfikuje czyn Platerówny i zestawia ją z największymi bohaterami polskiej historii, takimi jak hetman Stefan Czarniecki. Emilia stanowi tu niejako wzór idealnego rycerza, wiernego sprawie aż do końca.

Nawet w momencie śmierci dziewczyna zachowuje bohaterską i godną postawę. Mimo że w ostatnich chwilach swojego życia jest osamotniona, odchodzi nie jako przestraszona, słaba istota, ale niczym najwięksi wodzowie – z całym wojskowym rynsztunkiem przy boku (kordelas, pas, pistolety, siodło). Przyjmuje również ostatnią komunię świętą na znak wyznawanej wiary chrześcijańskiej.

ŚMIERĆ PUŁKOWNIKA-tekst

W głuchej puszczy, przed chatką leśnika,
Rota strzelców stanęła zielona;
A u wrót stoi straż Pułkownika,
Tam w izdebce Pułkownik ich kona.
Z wiosek zbiegły się tłumy wieśniacze,
Wódz to był wielkiej mocy i sławy,
Kiedy po nim lud prosty tak płacze
I o zdrowie tak pyta ciekawy.

Kazał konia Pułkownik kulbaczyć,
Konia w każdej sławnego potrzebie;
Chce go jeszcze przed śmiercią obaczyć,
Kazał przywieść do izby - do siebie.
Kazał przynieść swój mundur strzelecki,
Swoją kordelas i pas, i ładunki;
Stary żołnierz - on chce jak Czarniecki.
Umierając, swe żegnać rynsztunki.

A gdy konia już z izby wywiedli,
Potem do niej wszedł ksiądz z Panem Bogiem;
I żołnierze od żalu pobledli.
A lud modlił się klęcząc przed progiem.
Nawet starzy Kościuszki żołnierze,
Tyle krwi swej i cudzej wylali,
Łzy ni jednej - a teraz płakali
I mówili z księżami pacierze.

Z rannym świtem dzwoniło w kaplicy;
Już przed chatą nie było żołnierza,
Bo już Moskał był w tej okolicy.
Przyszedł lud widzieć zwłoki rycerza,
Na pastuszym tapczanie on leży -
W ręku krzyż, w głowach siodło i burka,
A u boku kordelas, dwururka.

Lecz ten wódz, choć w żołnierskiej odzieży,
Jakie piękne dziewicze ma lica?
Jaką pierś? - Ach, to była dziewczyna,
To Litwinka, dziewczyna-bohater,
Wódz Powstańców - Emilija Plater!

Adam Mickiewicz (1798-1855) – polski poeta, działacz polityczny, uznawany za wieszcz naradowego. Adam Mickiewicz urodził się 24 grudnia 1798 w Zaosiu lub Nowogródku w rodzinie adwokata sądowego, wywodzącego się ze szlachty zaściankowej. Jednym z formacyjnych doświadczeń jego młodości było obserwowanie przemarszu armii Napoleona na Moskwę. Najpierw widział triumfalny pochód, który niósł nadzieję na koniec niewoli, później patrzył na niedobitki pokonane przez Rosjan.

W 1815 roku wyjechał na studia do Wilna, gdzie zaangażował się w działalność patriotyczną, tworząc Towarzystwo Filomatów. Pod koniec lat dwudziestych XIX wieku poznał swoją wielką miłość – Marylę Wereszczakównę. Ze względu na trudną sytuację materialną Mickiewicza, rodzice panny wymogli na niej ślub z innym, lepiej sytuowanym kandydatem. Za działalność patriotyczną Mickiewicz został zesłany w głąb Rosji. W 1829 roku zaczął podróżować po Europie.

„Reduty Ordony”

Najważniejsze informacje

- Autor: Adam Mickiewicz
- Bohater: Ordon
- Czas: 6 września 1831
- Miejsce akcji: Warszawa, dzielnica Wola

Julian Konstanty Ordon-był powstańcem listopadowym i oficerem wojska polskiego. Dowódca artylerii w wysadzonej w powietrze reducie nr.54.Ginie razem z rosyjskimi żołnierzami, których postanowił za wszelką cenę nie dopuścić do obleganego szanca.

Reduta – rodzaj szańca. Zamknięte, samodzielne dzieło fortyfikacyjne polowe lub półstałe na narysie koła, kwadratu lub innego wieloboku, przeznaczone do samodzielnie prowadzonej obrony. Miała kształt lunety z zamkniętą szyją. Reduty budowano od XVI wieku do początku I wojny światowej.

Geneza utworu

Utwór opowiada o obronie i wysadzeniu szańca w warszawskiej dzielnicy Woli przez Juliana Konstantego Ordona. Zdarzenie to poznał Mickiewicz z relacji swojego przyjaciela, Stefana Garczyńskiego, uczestnika powstania listopadowego i naocznego świadka opisywanych faktów. Przebywali wtedy obaj w Dreźnie, dokąd dotarła fala uchodźców po przegranym powstaniu. Według Garczyńskiego Ordon zginął w ruinach umocnień wysadzonych przez siebie w powietrze i tak to przedstawił Mickiewicz. W rzeczywistości bohaterski artylerzysta został ciężko ranny, lecz przeżył wybuch. Walczył później w powstaniu węgierskim pod dowództwem generała Bema, a także w wojnie narodowej we Włoszech w oddziałach Garibaldiiego. Zmarł w 1886 r. we Florencji jako stary, zgorzkniały człowiek (popełnił samobójstwo).

Plan wydarzeń

Nadciągnięcie oddziału Rosjan wyposażonego w 200 armat

2. Nierówna walka z redutą Ordona

3. Zniszczenie ostatniego działa Polaków

4. Walka na broń ręczną

5. Zdobycie polskiego szańca przez Rosjan

6. Wysadzenie reduty przez Ordona i śmierć wszystkich żołnierzy

Cechy charakteru Ordona:

- Odważny
- Honorowy
- Sprytny
- Inteligentny
- Lojalny (wobec swojego wojska)

Jak powstał utwór?

Adam Mickiewicz w sierpniu 1831 r. przybył do Wielkopolski i tu, po upadku powstania, spotkał się z liczną grupą uchodźców z kraju. Jednym z nich był **Stefan Garczyński**. W czasie powstania listopadowego pełnił on funkcję **adiutanta generała Jana Umińskiego**, dowódcy obrony Warszawy. Opowiedział on Mickiewiczowi epizod dotyczący obrony Fortu numer 54 na Woli. Artylerią tej placówki dowodził kapitan Julian Konstanty Ordon. 6 września, tuż po zdobyciu reduty przez Rosjan, nastąpił w niej wybuch amunicji. Wszyscy sądzili, że dokonał tego sam Ordon, jednocześnie ginąc pod gruzami budowli, okazało się jednak, że udało mu się ująć z życiem.

Reduta Ordon - streszczenie

Żołnierz opowiada o całym epizodzie z perspektywy czasu. Wyszedł na działo i stamtąd obserwował pole walki. Z naprzeciwka nadciągał oddział Rosjan wyposażony w 200 armat. Zaatakował on redutę Ordon, która posiadała jedynie 6 dział. Żołnierze Ordon dzielnie się bronili, jednak wróg stopniowo zdobywał pozycje Polaków.

Kiedy Rosjanie zniszczyli ostatnią polską armatę, oddział zaczął wykorzystywać broń ręczną. **Pomimo zacieklej walki, Rosjanom udało się przełamać opór Polaków.** Kiedy wzrok adiutanta przesłoniły łzy, jego generał obserwował wszystko przez lunetę wspartą na ramieniu żołnierza. Oznajmił, że reduta została stracona.

Generał z powodu słabego wzroku przekazał lunetę adiutantowi i polecił mu dokładnie obserwować, co się dzieje z samym Ordonem. Adiutant ujrzał, jak **dowódca reduty skacze do lochu z zapalonym ładunkiem wybuchowym i wraz z sobą wysadza cały szaniec.** Jego czyn spowodował, że zginęli wszyscy: Polacy i szturmujący redutę Rosjanie.

Na koniec adiutant stwierdza, że Ordon zostanie patronem szaniec, ponieważ jego dzieło miało wymiar heroiczny. **Czyn dowódcy jest również porównywany do czynu Boga, który w dzień ostateczny zniszczy niegodziwy świat.**

POLACY

VS

ROSJANIE

JAK MICKIEWICZ PORÓWNAŁ WALCZĄCE STRONY

potencjał Polaków -
6 armat

kilkudziesięciu
artylerzystów w
reducie - "jak głąz
bodzący morze"

żołnierze bohatersko
walczą do ostatniej
kropli krwi

przypisanym kolorem
jest biel i czerwień -
symbol niewinności,
uczuć i krwi

potencjał Rosjan -
ponad 200 armat

"morze" żołnierzy, jak
lawa błota
wylewająca się na
pole walki

żołnierze porównani
do sępów, robaków

przypisanym kolorem
jest czarny - symbol
śmierci i żałoby